

Samenvatting ZonMw project 'Als niet alles is wat het lijkt: praten met patiënten en naasten over zingeving en betekenisgeving

Startdatum: 1-4-2017 / Einddatum: 1-4-2019

Achtergrond

Aandacht voor zingeving en betekenisgeving in de palliatieve zorg -de spirituele dimensie- heeft een duidelijke plaats in het Nationaal Programma Palliatieve Zorg. Het consortium Ligare onderschrijft dit en wil mede door middel van dit voorgestelde project deze dimensie in het zorgproces borgen. Uitgangspunt hierbij is de herziene richtlijn Spirituele zorg.

Hoewel patiënten en naasten aangeven behoefte te hebben aan aandacht voor zingeving en betekenisgeving, en aandacht ervoor te waarderen, is de spirituele dimensie nog onvoldoende ingebed in de dagelijkse zorg. Dit komt onder meer doordat zorgverleners onzeker zijn over de beste manier om hieraan invulling te geven. Ligare rondde onlangs een project af over stimulering van de markering van de palliatieve fase en proactieve zorgplanning. Spiritualiteit is een onderdeel van het proactieve zorgplan dat in dit project gebruikt werd.

Doel project

Door middel van een kwaliteitsverbetering spirituele zorg inbedden in de reguliere zorgverlening.

Methoden

Elke organisatie wijst een 'implementatieduo' aan, bestaande uit een arts of verpleegkundige en een inhoudsdeskundige, bij voorkeur een geestelijk verzorger. Het streven is dat minstens één van beide leden de masterclass 'Spiritualiteit in de palliatieve zorg' heeft gevolgd. Elk duo krijgt een coachende rol bij de implementatie en is verantwoordelijk voor de interactieve vaardigheidstrainingen binnen de eigen organisatie. Bij voorkeur is het duo uit de eigen organisatie om de opgedane kennis ook na afloop van het project te kunnen borgen. Echter, als binnen een organisatie geen inhoudsdeskundige beschikbaar is die de masterclass heeft gevolgd, kan een beroep worden gedaan op iemand met deze kennis, bij voorkeur uit het eigen netwerk. De vaardigheidstrainingen mogen door het implementatieduo naar eigen inzicht ingevuld worden, afhankelijk van de doelen op het gebied van de spirituele zorg van de betreffende organisatie. Als een minimum wordt een aantal van twee scholingsbijeenkomsten gehanteerd. Voordat de scholing start zal elke organisatie ter voorbereiding een implementatieplan opstellen (zie andere bijlage voor het format).

Een belangrijk hulpmiddel voor de scholing en algehele implementatie van spirituele zorg is een digitale 'leerwerkplaats'. De leerwerkplaats is speciaal voor dit project ontwikkeld en bevat beschikbare hulpmiddelen die zorgprofessionals kunnen gebruiken om te leren hoe zij zorg voor zingeving/spiritualiteit meer vorm kunnen geven in de dagelijkse praktijk. Onderdeel van het implementatieplan is het gebruik van de digitale leerwerkplaats.

Metingen

Het effect van de implementatie zal gemeten worden bij patiënten en naasten (voor organisaties die in het najaar 2018 starten). Bij patiënten zal hiervoor gebruik gemaakt worden van een korte vragenlijst en wanneer men hiermee instemt een semigestructureerd interview. Bij naasten zal de CQ-index palliatieve zorg (korte vragenlijst) worden afgenomen en worden er proactieve zorgplannen verzameld (mits aanwezig).

Tevens zal informatie worden verzameld over de implementatie van de scholing en de duur en inhoud hiervan (inclusief de implementatieplannen). Tot slot zal de leerwerkplaats worden geëvalueerd aan de hand van een korte vragenlijst.

Planning metingen

Voor start scholing/implementatie:

- CQ-index naasten (vragenlijst) > coördinatie/uitvoering: Jolien Admiraal/UMCG
Alleen naasten die in contact zijn geweest met (een) zorgverlener(s) die gaat deelnemen aan het project (voormeting)

Gedurende looptijd gehele project:

- Vragenlijst / interview patiënten > coördinatie/uitvoering: Berdine Koekoek / Janine van Til (UT Twente)
Werving van patiënten mag organisatiebreed worden uitgezet; dus werving mag ook door teams die niet deelnemen.

Einde looptijd / na afsluiting scholing:

- Evaluatie implementatie (vervalt mogelijk)
- Evaluatie leerwerkplaats (vervalt mogelijk)
/ inhoud scholing
- CQ-index naasten (vragenlijst) > coördinatie/uitvoering: Jolien Admiraal/UMCG
Alleen naasten die in contact zijn geweest met (een) zorgverlener(s) die heeft deelgenomen aan het project (nameting).

Dit project is een samenwerking van de praktijk (30 organisaties), onderzoek (Universiteit Twente, hogeschool Viaa en EPZ) en onderwijs (vijf hogescholen en Universitair Medisch Centrum Groningen). IKNL is implementatiepartner en zal beheerder van de digitale leerwerkplaats worden na afronding van het project.

NB. Aandachtspunten voor organisaties die later instromen (na maart 2018):

- De scholing dient uiterlijk in het najaar te starten.
- Er geldt een financiële tegemoetkoming van €5000 voor organisaties die na maart 2018 zijn aangemeld en in het najaar 2018 starten met het project.
- Het V&VN register zorgprofessionals en het verpleegkundig specialisten register hebben accreditatie verleend voor de 'losse' LWP (3 punten). Ook het register voor geestelijk verzorgers heeft de LWP geaccrediteerd (1 punt). Wanneer de gehele LWP (alle 11 modules) zijn doorgewerkt worden deze punten toegekend. Omdat de scholing per organisatie varieert is er centraal geen accreditatie aangevraagd voor leerwerkplaats *en* scholing. Wanneer gewenst, kan dat uiteraard door de organisatie zelf worden aangevraagd.